

Mektuplar

Hüseyin
Cöntürk

Mektuplar

Hüseyin Cöntürk

Kendi Yayınları

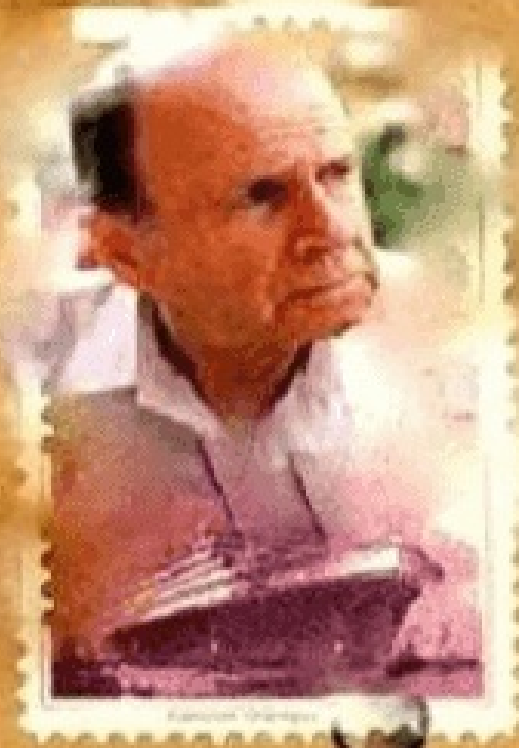
Hüseyin Cöntürk

2014

Sürüm: 1.1

Bu kitap, [Borges Defteri](#)'nin 6 numaralı e-kitap projesinin yeniden düzenlenmiş halidir. Göze çarpan yazım yanlışları düzeltilmiş, mektupların sıralaması değiştirilmemiştir.

Kendi Yayınları

mektuplar

Hüseyin Cöntürk

Önsöz

Köhnemiş eleştiri ve "sanat" anlayışını temelden reddederek 1950'li yıllardan itibaren edebiyatımıza ve de özellikle "yeni eleştiri kuramına" çok şey kazandıran büyük bir edebiyatçı ve o yolun tutkunu olan Hüseyin Cöntürk, özellikle 90'lı yıllarda çevresini sarmalayan yeni kuşak okurlarına -yazarlara- özelden seslenerek, sesini derinden ve o her zaman alışık olduğumuz dikkatli edebi irdelemeleriyle günümüze ulaştırmayı farkında olmadan gerçekleştirir. Mektupların bir kısmında **Haluk Aker**, **Eser Gürson** ve **Güven Turan**'a hitaben yazılmış bölümler vardır. Hüseyin Cöntürk'ün geride bıraktığı elemeklerini "mektup edebiyatı" eksenimize ciddi bir katkı olarak görüyor ve hakim dil tanıdık mektup dili olduğu için kimi özel ve öznel göndermelerin de okurda bir edebi tat bıraktığını düşünüyoruz. Mektupları borges defteri'ne özel arşivinden teslim eden sevgili Figen'e (mektupların çoğunda onun adı geçer ve ona yazılmıştır) defter okurları adına teşekkür ederiz. Mektupların seçimi ve yayını her hangi bir kronolojik sıralamaya göre yapılmamıştır.

BORGES DEFTERİ

Cöntürk'e Dair

Hüseyin Cöntürk'ün edebiyat dünyamız ve tarihimizdeki yeri bunca net iken, ona dair yazmaya - onu birazcık da olsa tanıma şansına sahip olmuş biri olarak - niyetlendiğimde insanlara, Cöntürk hakkında bilmedikleri ne söyleyebileceğimi düşündüm uzun uzun. Üzerinden epeyce zaman geçmiş anıları belleğimin derin köşelerinde kurcalarken, arkasından yazacağım bu ilk ve muhtemelen son yazıya malzeme olacak; okuyanlarda onun gerçekten de edebi bir fenomen olduğu izlenimi yaratacak ciddi ve oturaklı cümleler kurmak istedim şiddetle. İstedim. Fakat yapamam. Yapamam çünkü, ne zaman Cöntürk'ü düşünsem, aklıma gelen, siyah zeytini limon, kekik, zeytinyağı ve pul biberden oluşan bir sosla ilk kez yediği günün ardından, günlerce bundan söz edebilmesi oluyor. Sonra ne zaman, geçmişinden bir kadın ismi zikredecek olsa, ışıltılı mavilerinin hınzır bir ışıkla parladığını anımsıyorum; "eski bir kız arkadaş" cümlesini kurarken, başının hafifçe yana eğilişini unutamıyorum örneğin...

Herhangi bir dergide okuyup beğendiği ya da en azından önemseydiği bir şiir ya da metnin yazarını tanımak için, hiç üşenmeden kilometrelerce yol almayı umursamayışını, bunun onda bir yorgunluk olmadığını herkes biliyor zaten. Edebiyattan koptuğu düşünülürken, onun aslında her yıl yayımlanmış tüm şiir kitaplarını inceleyip, üzerinde çalışmaktan hiç vazgeçmediğinden haberdar olanlar vardır. Çalışmalarını yayımlama arzusu ve heyecanı bulabilme umuduyla, bir tetikleyici arayışının hiç bitmediğini ve o arayışın onu gençlere yakın tuttuğunu ise belki daha azınız biliyorsunuz. Günlerini Kantvari bir titizlikle programlayıp, o programa hassasiyetle uyusunun insanda yarattığı şefkati belki tahmin edebilirsiniz; bir yerlere -muhtemelen bir buluşmaya- yetişmesi gerekiyorsa, sizi heyecanlı bir jestle savsaklamasının sevimliliğini ise görmeniz gerekirdi.

Okuyacağınız mektuplar, Cöntürk'ün yaşamının son yıllarına, o dönemde, edebiyata ve özellikle de genç edebiyat heveslilerine yaklaşımına bir parça açıklık getiriyor. Hüseyin Cöntürk'ün edebiyat tarihimizdeki yeri aşık, kişisel tarihimdeki yeri ise bu mektuplarda saklı.

Son sözüm ona, Cöntürk'e: Bana verdiğin isme sımsıkı sarıldım; aklıma her düşüşünde, ışıltısı hiç sönmeyen mavilerinin kibarından öperim...

Figen

Figen,

Biraz önce, sana yazdığım mektubu postaladım. (Bu mektubu değil doğal ki, o işi yalnız öykücüler yapabilir!) Burası Ayrancı. Adaşımın kahvesinde, bir yandan sana yazıyorum, bir yandan da kalemi bırakıp elime makası alıyorum. (Yazdıklarımı kesmek için değil doğal ki, ben öykücü değilim ki!) Kestiklerim fotokopi. Brautigan'ın bir romanı: *Trout Fishing in America* (1967). Sizler okumuştunuz *Karpuz Şekerinde*'yi, ben de aldım okumak için. Önce neler yazılmış bu roman üstüne diye aradım, okudum bir iki bulduğumu. Roman bir iki açıdan ilginç görülüyordu, okumaya başladım ben de, birkaç sayfa iyi gidiyordu, ama bıraktım "birkaç santimetrelik ırmaklar"la karşılaşınca. *The Trout*'ı öven eleştirel yazılar daha çok, bayağı merak ettim, İngilizcesini bulunca sevindim, İngilizce bilmeyenlere de caka yapma fırsatı da çıktı üstelik! Neyse, gevezeliği bırak Cöntürk, kalemi ele alış nedenini unutma, Figen'in mektubunu çıkar dosyadan,...

13 Ekim 94 mektubun işte karşımda. İlk sayfanın arkasında Gözde var. Hiç göremedim. Yavuz da göremiyor pek. Geçenlerde görüşmüşler. Almanca derslerine başlamış, çok meşgulmüş. Benden aldığı kitapları da geri veremiyormuş!

Figen'e:

"Ara" mektubunu bir ay kadar önce almıştım. Asıl mektubunu bekledim. Gelmedikçe anladım ki çok uğraşmışsın. Yazmadım, seni zorlamış olurdum.

Dün bana Modern'de Satılmış pusulanı verdi. Şaşırdım. Demek bana iki satır yazamadın, ansızın geldin Ankara'ya. Ne yapalım, ileride çaresine bakarız!

Ankara'ya yeniden geleceğini söylediğin tarih çok uzak. Ezberimde tutarsam bana eziyet olur! Bu mektubu ben de "ara" olarak gönderiyorum, bu sayfada bitecek ("it is a logistical necessity.") Şöyle doldurabilirim:

-En son, Gözde bağlantı kurdu: İki kez, uzun uzun birlikte olduk. Almanca ve Fransızca'ya da başlamış. Edebiyat ilişkisini gevşetecekse de bırakacağı benzemiyor. Sen yazarsan o da yazarmış. Bu sıra uygun değil, sana adresini vermiyorum.

- Ege'nin okul durumu hazin, okulsuz kaldı. Ama film çalışıyor.

- Günhan'la bir kez görüştük, kısıdan, Ferruh Tunç'un gününde.

- Göksun'u görmedim hiç. Bahçelievler'e taşınmışlar.

Görüyorsun ki 4G'ler kendi âlemlerinde. Sen olsaydın burada durum az çok değişirdi, değil mi?

Sevgiler, başarılar.

H. Cöntürk

Figen'e,

Sana haberler dedim ama, şimdi düşünüyorum da başkasını bulamıyorum. İstersen habercikler" diyelim bundan sonra anlatacaklarıma.

Günhan dün sınıfı bitirdi, serbest kaldı. İki hafta kadar önceki uzun konuşmamızda, bir şeyler yaparız heyecanını birlikte yaşadık. Geçen yılki Günhan-Figen-Cöntürk arkadaşlığımızı ve çalışmamızı da andık. Günhan'dan öğrendim ki, geçen yıllarda yazdığı bir yazıyı gözden geçirmekte imiş: Yakup Kadri'nin dört romanını "hayatta kaybeden kahramanlar" açısından inceleyen bir yazı. Yeni yeni öğrendiğimiz, incelemeye koyulduğumuz kuramsal ilke ve görüşleri de kullanabilirse Günhan Yakup Kadri'ye çağdaş bir bakış getirmiş olur değil mi Figen? Sen de bu arada biliyorum, tahmin ediyorum, durmamışsındır. Okumuşsundur, belki yazmışsındır da. 26 Haziran'da Zonguldak'ta mı Ankara'da mı olacaksın, bana verdiğin tarih 26 idi. Benim o gün İnşaat Mühendisleri Ankara Şubesi'nde "Edebiyatçılar Konuşuyor" programında sıram gelecek. Gelebilirsen/gelebilirseniz bir kütle (şimdi 'kitle' deniyor) gösterisi yaparız.

Aman, kağıt bitiyor, Gözde'yi bağlamamıştım, bağliayım: Niçin aradı beni bilmiyorum. Avusturya'ya mı gidiyor, Allah'a ısmarladık diyecek? Yoksa Fethiye'ye mi dönüyor. O herhalde sana yazmadı, sen de yazmadın. Ben senden bilgi soruyor değilim, ben ne olsa onunla bağlantı kurarım, belki yarın yanına giderim. Bu engebeli zamanlarda sizin ikinizin bağlantılı olması size (bize) bir şeyler kazandırabilir. Adresi yoksa sen de söyle: Uğurlu Sokak Gökşin Apt. 23/10, Kurtuluş, Ankara.

Figen, gözlerinden öper, esenlikler dilerim.

H. Cöntürk

* Selânik Cad. 17/11, Kızılay

Figen:

20 Mart 95 günlü sevimli/sevinçli mektubunu aldım. Sevinçlerin güzel, ben de katılıyorum.

Sorularına gelince, bunlar yalnız senin değil sizin kuşağın sorunları olduğu için yanıtı Cöntürk'e, Güven Turan'a, Yavuz'a düşmez, yine sizin kuşağa düşer. Sizin kuşak, bizlerden farklı olabildiği ölçüde var olacaktır.

Kuşak kavramı, biliyorum, soyut bir şeydir. Yakın tanıdıkların (yaşıtların) sana kuşak işlevini görebilir yine de.

Aranızda anlaşmazlıklar olabilir, birbirinize ters bile düşebilirsiniz, olsun, "kol kırılır yen içinde kalır" anlayışı benimsedikçe, en iyi çözüm yine sizin içinizden çıkacaktır.

Kararlarınız seçikleşirse, biz de yardımcı olabiliriz onların uygulanmasında: Doküman sağlanması, seçenek üretilmesi gibi konularda. Yok eğer, ateş (yayımlama ateşi) bacayı sarmışsa sorunların yanıtını aramaya pek kalkamazsın. O zaman o ateş sana ne yaptırırsa yapar kurtulursun. Bu, kötü mü olur iyi mi, bilemem. Risktir, ama riskin de olumluluğu, tadı olur.

Mektupta ayrıntıya ve nedenlere gidilmesi olanaklı değil. O yüzden yazdıklarım "soğuk" olmaktan kurtulamayacaktır. Senin uygun günlerinden birinde belki oraya gelirim. Sen zaten bayramda buraya geleceksin. Kesin inanıyorum, "sıcak"laşırız.

Ben en az beş yıldır, "gizil" dergici olarak ortada dolaşıyorum. Eyleme geçmek söz konusu olamıyor, çünkü arkadaş bulamıyorum. Yazarlığa dönme istek veya heyecanını duysam dergiydi ortak kitapta bir şeyler çıkarmaya zorlanırdım belki. Siz tanıdıklarım (ve benim tanımadığım başka arkadaşlarınız) birlikte bir şeyler yayımlamayı düşünebilerseniz, karşılıksız size yardım edebilirim. Belki ben de bir sonraki aşamada sizlere -aranıza alırsanız- katılırım, o isteği duyarım.

Figen, önümüzdeki haftalar, biraz sıkışık olacağına benzerim: Hastaneye yıllık kontrol için zorunlu gezintilere gideceğim.

Sevinçlerin daha da artsın. Zenginleş. Olacak. Birikim ve iç-itmelerin bunu gösteriyor.

NOT: 19 Şubat 95 mektubuna 19 Mart 95 mektubumla yanıt verdim.

Sevgiler

H. Cöntürk

Halûk,

Kalemi elime aldığıma bakma. Sürdürüp sürdürmeyeceğim beli değil. Yazacak şey mi yok? Olmaz mı?! Henüz ölmedik?! Var olan şeyler... in altı mı oyuluyor? Demirel/ Çiller/ Aziz Nesin çirkinlikleri... nden uzak kalmasını -çok şükür!- başarabiliyorum. Kıçın sağlamdır. Sorun nerede? Sorunlar mı? Yoksa sormak mı anlamsızlaşıyor? Sormadan yaşayabilmek: İşte en güzeli bu görünüyor, kıçımızı korusak da korumasak da. Tatsız olan şey, galiba, "küçük şeylerin" kıçımızı oyması. Bir de küçük şeyleri büyütme hastalığı var biz edebiyatçılar(?)ın. Yoksa kendi kıçımızı kendimiz mi oyuyoruz daha çok?!

Ben niçin kalemi aldım elime, hiç düşünmeden mi?

"Tüketim fazla. Azaltmazsak, enflasyonu aşağı çekemeyiz" diyorlar. Edebiyatta durum tam tersi: "Üretim fazla. Şairler yazıyor, yayınlıyor/yayınlamıyor, öteki şairleri okumuyor. Bu hep böyle. Yeni olan, her alanda yazının çoğalması. Eskiden bir gazetede iki-üç'ten fazla makale bulunmazdı. Şimdi en az satılan bir gazetede en az 8 köşe yazısı var. Okumasam da görüyorum, Ahmet Oktay/Enis Batur her konuda her yerde yazıyorlar. Üst yapı büyüdükçe büyüyor Türkiye'de. Düşünenlerin arttığına, ilgi alanlarının genişlediğine işaretler, iyidir. Peki, yazılanlar okunuyor mu? Ben okunacak şeyleri seçmekte güçlük çekiyorum. Okusam mı okumasam mı kıçım daha az çok oyulacak bilemiyorum. Kıç metaforunu bir kenara bırakalım, bu kadar yazı (makale, öykü, şiir), bu kadar büyük üst yapı insanı ezmez mi? Ezilmemek için ne yapmalı?

Kalemi niçin elime aldığı bilimse de, Halûk, artık görülür gibi ki, kalem ne yazacağını biliyor. Diyor ki: "Cöntürk, incir çekirdeğini dolduramaz şeyler yazıyorsun, uzatıp uzatıyorsun, senin de yaptığın bir üstyapı işgali değil mi?"

Bu kalem, Halûk, beni mahvedecek! Şimdi anımsıyorum, ben masaya, şu mektuplaşmadaki son gecikmelerin tatsızlığını yazmak için, mektubuma öyle başlamak için, oturmuştum. Frankfurt'tan Ankara'ya son mektupların 15-20 günde gelmiş. Yaşlı bir postacı bile ayakla oradan buraya on günde gelebilir! Yolda iki kez kaybolan, üçüncü kopyası elime geçen, mektup sorunu da işin cabası!

Böyle diyorum ya, diyemez hale geliyorum. Çünkü kalem -elimde değil- karşımda sinsi sinsi gülümsüyor, tümce bitirmemi bekliyor. Bitirmesem ne olacak, üstyapı daha da büyüyecek! Yitiren ben olacağım. Bi...ti....ri...yorum. Yine de kalem yavaştan alıyor, beni kırmak istemiyor, yazgıyla değil soruyla beni mahkûm etmek kibarlığını gösteriyor: "Böyle mektuplar yazmasan olmaz mı? Yazdığına göre göndermesen olmaz mı? Gönderirsen, artık en iyisi, postacıların işe el koyması olmaz mı? Yani... postacıların tüm tatile girmesi?!"

Evet, yazdım. Bakalım gönderecek miyim?

Haluk;

Kuşak, 60 kuşağı, bölünmeler, düşünürken Ahmet İnam hatırıma geldi. Onun bu kuşak arasındaki yeri ve rolü de hep gündem içinde olacaktır. Sen yazdığına göre Küçük İskender çalışmanız düşmüş. Suçlusunu da senmişsin. Buna hiç aklım ermedi: Sen açık vermezdim eskiden hiç. Daha önce (geçen yıl) bildirmiştim. Parsete (Cem Sarvar) İnam'ın eski (seninle ortaklık ettiği) dönemdeki yazılarını basacaktı. Yazıları dizen Alattin Topçu söylemişti. Alaattin geçen hafta, "Ben diziyorum şimdi, ben yayınlayacağım," dedi. Alaattin Com'dan ayrıldı ayrı bir yayınevi de kurdu. Kayseri'de çıkan *Eşik* dergisini de (tümüyle?) üstlenmişe benziyor. İnanın yazılar yayınlanırsa sizin kuşak ve sularının ilk eleştirel kitabı olacak değil mi? Murat Belge'yi saymazsak. Eser'i görmüyorum, durumu nedir, eski yazılarını bulup topladı mı belki senin haberin vardır. Öyle sanıyorum ki, bu yıl üçümüz bir araya gelirsek bir "muhasabe" işini de üstleniriz. Birkaç gün önce Güven İra'dan ayrılmış. Henüz işte seçmemiş. Belki dördümüz bir araya geliriz. Evet, sen de mektubunda seçikçe belirtmişsin, yazar olarak bizlerin birlikte yeniden icrayı faaliyet etmemiz olasılığı hemen hiç yok gibidir. Olsun. Amaç yalnız geleceğe ilişkin olarak oluşturulmaz, geçmişe dönük olarak da, geçmişin muhasebesini yapıp yarım kalmış bir şey varsa tamamlamak ya da geçmişi yeniden biçimlendirmek için de yapılır.

Haluk'a,

Mektupların gecikmesi, ele hiç geçmemesi, Figen'le mektuplaşmalarımızda da oluyor. Güven Turan da bir vakit yakınıyordu. Aslında benim etkilenmem azdır. Telefonsuz yapabildiğim gibi, ufak bir çabayla, mektupsuz da yapabilirim herhalde. Konuyu kapatmalıyım, üst yapı daha da uzayacak. Altyapıya, tabana hemen inebilirim bir manevrayla: Senin 60 kuşağı arkadaşlarından, o Doğuş Bildirisi'ni imzalayanlardan, İsmet Özel'le Ataol Behramoğlu'nun birbirlerine yazdıkları mektuplar geçenlerde yayınlandı. Senin sevgili arkadaşların seni unutmamış, imzalı kitaplarını piyasaya çıkmazdan önce sana göndermişlerse birini ben isterim haberin olsun. Yok, seni es geçmişlerse, sen de onlara karşı elbet bir şey düşünürsün! Şu 60 kuşağının, aralarında bir cilveleşmesini görmek istiyorum! Ataol'la İsmet yanlış şeyler de yazmışlarsa kuşak namına sen onları nasıl düzelteceksin?! Onlar zaten ünlüdür, mektuplarla ünleri daha da artacak. Sen ne yapacaksın, senin kimlerle mektuplaşmaların var? Eser'le zaman zaman ayrı düştünüz, mektupla bu belgelendi mi? (Seninle mektuplaşmalarımız apayrı bir olaydır, dıştadır.) Doğru anımsıyorsam Eser'le benim de mektuplaşmam olmuştur, dergiciliğim sırasında. Tabii, benim Boğaziçi'yle, Memet Fuat'la, daha birçoklarıyla mektuplarım, çoğunlukla, saklanmıştır. Mektuplar güncel sorunları çözerken yazılmış olduklarından bugün işlevsizdirler. En iyisi yakılmalarıdır. Yine de "tarihsel belge" niteliğini taşıyan kesimler bulunamaz değil mektuplarda. Sana yarayacak bir şey bulabilir miyiz dersin? Yakarsak beraber yakarız olmaz mı? Eser'i tabii alırsak aramıza!

Ben ölürsem ölürüm bir şey değil

Ne olursa garip eşyama olur

Bir hayır sahibi çıkar mı dersin

Mektuplarımı iade edecek

Ya kitaplarım ya şiir defterim

Yanarım bakkal eline düşerse.

(Cahit Sıtkı)

Şimdi bu dizeleri anımsadım. Noktası virgüülü hatırımda kalmamış, kusura bakma: Sen artık bilgisayarlı oldun, hata yapmamak sizlere mahsus!

Bilgisayarlı yazma düzme basma sistemin hayırlı olsun! Oyun da oynamaya başlamışsın, iyidir. Bilgisayarla sanat yapıtı üretimine heveslenecek misin bilmiyorum. En az 35 yıldır yapılıyor. Şimdiki durumda çok gelişmiştir. Kursları da var. Sen Avrupa'da yaşadığına göre, ayrıntılarını da bilirsin ya da bilebilirsin. Burada Ege, bilgisayar uzmanı arkadaşlarını kullanarak, yani bilgisayarla metin (öykü) üretmek niyetinde. Ben de yalnız bir makale vardı konuyu aydınlatan ve değerlendiren, Ege'ye verdim. Ben heveslisi değilsem de denemesini destekliyorum. Aslında bilgisayar kullanmadan biz seninle o işi daha ilkel olarak bir iki şiir de yaptık. Sana önce gönderdiğim mektupta bir şiir vardı, ilk dizesi: "Yılların çarmihında çekildi" idi. Şiirin tümü, Necatigil'in *Kapalı Çarşı* kitabının 7-55

arasındaki Őirlerin ilk dizelerinin yeniden paçallanmasıyla üretilmiştir. Bilgisayar kullanılarak aynı iş yapılırsa kuşkusuz daha iyi sonuç alınabilir.

Figen,

Günler geçmiş, sana mektup yazayım diye masaya oturunca gördüm ki, ben zaten mektuba başlamışım, bir sayfa yazmışım, şaşırıdım, neler yazmışım diye okudum: Senin şimdi okudukların işte. Yazıyorum, bunları okuyacaksın. Bu bir "dela palice!" üslubu, kurtulunamıyor.

13 Ekim 94 mektubunda birkaç şey var, hepsi işlevini bitirmiş, bitirmemişse de yaşayışına mal olmuş, eriyip gitmiş türden. Yeni yaşam öğeleri, sen buraya geldiğinde anlattıkların, onlar bile erimiştir, eriyordur. Mektuplaşmanın en büyük absürd'lüğü belki bu: mektuba yanıt gelmeden mektuptakiler elfatihalaşıyor.

Bilmiyor muyum, bilmek istemiyor muyum? Mektubunda önemli, her zaman yaşayan, ölse de yeniden ortaya çıkan bir konu var. Yazarlıkta. Şöyle demişsin: "...bir bölümünü yazdım fakat öyküyü bitirip bitiremeyeceğimden emin değilim... Yarım kalan öyle çok öykü var ki bende, ama bu bitmeli: Ankara'dan başka bir yerde, başka bir hayatta da yazabileceğimi göstermeliyim kendime. Yoksa Zonguldak, bir korkaklık olarak kalacak bende. "Yazma korkaklığı".

Yazarlıkta türlü korkaklıklar var. Özellikle yazıya ilk başlarken. (Yavuz geçen yıl bu sıkıntıyı duyuyordu: "Bu yaşta yazıya başlamak... başlanabilir mi?" diyordu.) Sen kenar dergilerde de olsa ilk yazılarını yayımlamış durumdasın. Büyük dergilere bulaşmazsan korkusuz kalırsın. Öykülerinin, başlanıp da bitmemesi olayı, çok normal. Arayış yoğunlaştıkça, okunanlarda sevilenler (ya da tepki duyulanlar) artıkça, çok öykü yarıda kalır. (Benim bile bitmemiş öykülerim var!) Yalnız sen, çevre değiştirme olgusunu da, Zonguldak'ı da konuyla ilişkilendiriyorsun. Ben açıkça görüyorum ki (öyle mi dersin?!) sen Ankara'dayken yarım kalmış öykülerini, daha doğrusu öykülerinin yarım kalmışlığını pek anormal görmüyorsun, benim gibi düşünüyorsun. Sorunun Zonguldak'ta olmaktan, Ankara'dan ayrılmaktan ürüyor. Ankara'dan başka bir yerde, Zonguldak hayatında da, öykü yazabilmeliyim, öykülerim yarıda kalmasın istiyorsun. Nasıl olur bu? Henüz Zonguldak hayatını yaşamıyorsun ki! Ben sözlerini "Zonguldak'ta yaşamaya başlıyorum, bakalım nasıl öyküler getirecek bu?" gibilerden yazmanı beklerdim. Ama öbür türlü yazdığına göre, sözlerini kamufleli (maskeli) buluyorum. Sen bilmeden maske mi takıyorsun, öykündeki gibi, bilerek mi? Kime, kimlere karşı?!

Garip mi görünecek bilmiyorum, varsın öyle olsun, ben senin yaşamına Göksun'unkini az çok paralel görüyorum. Sen Ankara çevresinden ve özellikle Engürü'den kurtulmak istiyorsun. O da, bizlerden oluşan çevresinden ve özellikle ailesinden bağlantısız olmak istiyor. Kapı altından attığı kağıtlar yarım kalmış ya da beğenmediği öykü denemeleri ise bir yandan, bir yandan da ilişkileri, yani sen ben biziz. Öyküsünde simgelediği kapı altını şimdi yaşamında uyguluyor Göksun. Bizlerle birlikte edebiyatı da bıraktı, geçerli olan alanlarda çaba harcıyor: amacı Bilkent'te hoca olmak, daha iyi para kazanmak, ve... böylece, ailesinden de bağımsızlaşmak... Sen ve o yaşamınızda köklü/köktenci bir değişiklik serüvenine girdiniz, girişiminizin başarılı olması, yaşam öykünüzün yarıda kalmaması asıl sorunuz, öykülerinizin yarıda kalması değil! Özetim, vesselâm diyeceğim, bu!

Böyle yazarken olayları yorumlamakta ne kadar zorlama yapıyorum, bilmiyorum. Sizlerin öyküde zorlama yapmanızı biz çokça hoş görüyoruz Figen, buna göre benim yaşam zorlamalarını da siz garip bulmazsınız. Hem aslında ikisi aynı şey değil mi?

Figen'e:

Sen geldin, görüştük, mektuplaşmasak da olacak, yine de bana yazdığın iki mektupta (buradaki konuşmalarımız dışında kalmış) açıkta kalmış, yanıt bekleyen yerler var mı diye merak ettim. İlk mektubunun (10 Ekim 94) ilk sayfasını okumayı bitirirken işte kaleme sarıldım.

"Ankara'da herkes bunalımda" demişsin. Bülent bir hayli zamandır Yavuz'la ters düşmüş durumda, konuşmuyorlar. Ben zaten Engürü'ye seyrek uğruyorum, Bülent'i hiç göremiyorum dersem yeridir. İki akşam önce Yavuz'dan öğrendiğime göre Hülya'nın durumu (sınavlarının sonucu) ayın 18'inde filan belli olacaktı. Yavuz'un sözlerine ve tavrına bakılırsa Hülya sınavı kazanırsa Engürü serüvenine son verecekler, senden sonra onlar da bunalımdan kurtulma yolunu bulacaklar...

Mektubunda, öbür sayfada, bir dergi çıkarma girişiminiz var, burada da kısaca değinmiştin. Aradan pek fazla zaman geçmedi, gelişme olunca elbet bana yazarsın, değil mi?

Daha aşağıda ve son sayfada Göksun'u uzunca kaleme dolamışsın. Sen gittikten sonraydı, bir rastlantıyla bir araya geldik, akşam kahvaltısı (midyeli) da yaptık. Çok heyecanlıydı o gün. 60 öğrenciye (hocasının yerine) ders vermişti. Bilesin, o üç hocasının asistanlığını yapıyor. Heyecanlarına koşut olarak her yanından yoğunluk, halsizlik belirtileri kendini gösteriyordu. Onu sıkıştırmaya, hatta sitem bile etmeye hakkımız olmadığını bir kez daha anladım. Ona öyküsünü okuduğumu söylediğimde, bu habere bile fazla sokulamadı. Ona, o mezun oluncaya kadar ondan uzak durmanın gerekli olduğunu anladığımı söyledim. Anlaştık... Onun içindir ki, birkaç gün sonra ben Engürü'de Bülent'i ararken bir toplulukta Göksun'u gördüm, görmedim sanarak ayağa kalktı, bana elini kaldırdı, ben de, "Bülent gelirse, bir saat sonra döneceğim, beklesin, söyle ona" dedim ve oradan ayrıldım.

10 Ekim 94 mektubunda, bir de Heller var. *Madde 22*'yi okuyormuşsun, bırakmamışsan bitirmişsindir. Sen okuyorsun diye mektubun gelince ben de kitabı aldım. Günhan'la üstünde durduğumuz *Classic Cult Fiction* kitabında *Catch-22* için bir makale var. Bendeki başka kaynaklarda da ona değinilir, uzunca açıklanır. Senin belirttiğin mizah yönüne "kara mizah" diye bakanlar da var. Ben birkaç İngilizce yazıya baktıktan sonra romanı okumak isteğini duyamadım. Bugün okuduğum bir yazının bir yerinde *Catch-22* yeniden karşıma çıktı. Yazar, romanı ilk çıktığı zamanlarda (kara mizah açısından) ilginç bulduklarını söylüyor, ama şimdi o mizah, o kitap, bize seslenmiyor diyor. Yazar (Hendin) "fazla çağdaş" bir kişi, az çok bize benziyor! Fotokopi ekte.

Figen, bu mektubu ortadan kaldırıyorum. Öteki 13 Ekim 94 mektubuna da bakarım, içinde yaşayan (ya da yaşatılacak) bir şey var mı diye. Vaktim doldu, hoşça kal.

Sevgiler.

H. Cöntürk

Evde noktalara baktım: Göksun'la buluşmamız (midyeli yemek yiyişimiz) senin Ankara'ya gelişinden önce olmuş. Bu düzeltmemin bir anlamı (işlevi) yoksa da notlarımdan kurtulamayışım bana biraz üzücü geliyor, çünkü belleğimden kurtulmanın sevincini buruklaştırıyor.

H.C.

Figen'e:

Yazmadın. Yazılacak pek bir şey bulamadın, öyle anlıyorum. Ben de yazmasam olurdu, ne olsa her şey 26 Haziran'dan sonra görüşülecek, tartışılacak diye. Sen de, belli, bu aylar çok yoruluyorsun derslerle, öğrencilerle ve... yönetimle, bir de ben sana mektupla yük vermeye kalkmamalıydım. İşte oluyor, kalem ele alındı, katlanacaksın. Katlanma işinde Haluk'u yalnız bırakmamak da bir jesttir, diyelim.

Birkaç şey var, yazarsam, haberli olursan fena olmayacak. Düşünürsün. "Sevgili deli kız" arkadaşına da yazarsın, o bu sırada düşünecek durumda olmasa da. Sahi, Göksun bu yıl, fakülteyi bitirmekten, hocaları ayarlamaktan, ev bağımsızlığına kavuşmaktan başka bir şeyle ilgilenebiliyor mu? Evet, bir de kilo atmakla, attıklarını dışta bırakmaya çalışmakla. İnsafsızlık etmeyeyim, ikizin mektuplaşması da var, bu az önemli değil, başlı başına bir iştir. Kaldı ki mektuplarınızı şimdiden, tazesini tazesine yayımlamayı size öneren bile var! Bu dönemde ikiniz de çok sıkışıkınızdır, edebiyat dışı kalmış gibisinizdir, zararı yok, mektuplar öyküye benzemez, her koşulda ve havada yazılabilir, her türlü içeriği yüklenebilir. Senin bana gösterdiğin o eski saraylı hanımın (şairin?) mektuplarını, o kitabı, almadım, Oğlak Yayınları'na boykotum vardır. (Yine desen beğenmişsen senden fotokopi çıkartırım.) Bir başka kitap çıkmış, Mustafa gösterdi, onu aldım: "İki Gözüm, Aziz Kardeşim, Efendim." İzzet Melih'e gönderilen mektuplar bir kitap haline getirilmiş. Yazarlar hep edebiyatçılar. İzzet Melih *Tezat* romanıyla (1915) tanınır daha çok. Haluk'a mektubumu mektup konusuyla açınca, kitabı yanımda bulunduruyorum, belki bir bakarım diye. Bu satırları sana Seyranbağları'nda Alp Kahvesi'nde (doğrusu: "Salon Alp") yazıyorum. Masanın üstünde yumuşak bir örtü var. Şimdi bu kâğıdın altında o kitap var. Kitabı, kâğıdın altına yerleştirirken, alt kapağa şöyle bir baktım. O kadar ilginç geldi ki bana, kapaktan buraya aktarmadan edemiyorum:

İki gözüm,

Bilmem sana bir ricada bulunabilir miyim? Geçen gün tebrik telgrafına teşekkür için yazdığım mektubu gönderdikten sonra hatırıma geldi. Sen daima iyi aşçılar kullanmışsındır. Acaba Tiran Elçiliği için bana da bu gibilerden bir tanesini tavsiye edemez misin? Bu aşçının iyi alaturka ve alafranga yemek bilmesi ve icabında bir parça da sofracılıktan anlaması şarttır. Bittabi ahlâkının mazbut olması da lazım gelir (...) Şimdilik gözlerinden öperim.

Yakup Kadri

Figen, "hoppala!" derken vazgeçer gibi oluyorum. Edebiyatçıların mektuplarının hepsi edebiyatça olacak değil ya! Edebiyat dışında kalan mektupların yayınlanması doğru olmaz gibisinden düşüsek de, pek âlâ üstat'larinkini yayımlamışlar işte! Evet bu dönemde edebiyat içinde olamıyoruz, başka kaygularımız var. Eğer bunlara mektuplarımızda yazıyorsak, bir gün niye yayınlanmasın? Kilolarını attıktan sonra Göksun tanınmaz hale gelmişti. O durumda eski elbiseler vücuda nasıl uydurulur, yenisini alırken nasıl elbiseleri tercih ediyor, sana bunları yazsa, ya da sen görüş bildirsen az mı ilginç olur? Göksun bizim kahvelere gelmiyor, görmemiştir, ona Ercüment'le tavla oynayışlarını anlatsan sen de, neşeli olmaz mı?

Haberler gelecek zarfta. Ek'te kayıp mektubun fotokopisi.

Figen'e:

Mektubun 19 Şubat yazıyor, tam bir ay olmuş sen yazalı. Yanıt vermeği düşünmüştüm önceleri, sonra, ne olsa bayramda görüşürüz diye, vazgeçtim. Ama önemli bir iş de yaptım o arada, bayramdan önce: Halûk ve Güven'e, iki ayrı sütun üstüne, uzun bir mektup kotardım, şurdan buradan, bir sürü şeyden. Sen (ve siz) de geçtiğin için mektubun içinde bir fotokopi de sana vermek üzere (bayramda gelince) hazırlamıştım. O günler geçti, başka sıcaklıklar beni içine aldı. Nerdeyse hepinizi unuttum!

Bu satırları sana yazarken, mektubuna yanıt vermek değil amacım. Mektubunun içeriğini biraz hatırlıyorum, onlara değinmek gerekecek ve bana yetecek. Sana buradan bir iki haberim de var. Önemsiz de olsa bunlar, SEN/BEN önemliyiz ya, yeter! Değil mi?!

Mektubunda Göksun'la ilişkilerimizin olumlu bir gelişme içinde olduğunu belirtmişsin. Bu haberi çok önemli ve sevindirici buldum. (Önceki mektuplarında Göksun'dan az çok sitemliydin.) Mustafa da bayramda bana Göksun'la arkadaşlığımızın iyi yürüdüğünü söyleyince, iyice rahatladım. Sana yazmasam da olur düşüncesi bende iyice yerleşti. Ben seninle ve konularımızla ne olsa yine sıcak bir havaya girerdim, sizin ikinizin sıcaklaşması çok daha ilginç ve sevimliydi. Sen mektubunda Ege'nin o mahut randevu davranışını affetmiş görünüyorsun ki, sana yakışan da bu davranıştır, diyorum. Ayrıca.

Ege ile yeni bir ilişki konusu (konuları) ortaya çıkıyor, o olmasaydı belki sana yazmayacaktım.

16 Cuma gecesi İzmir'e gitmeyi tasarladım. Akşam Engürü'ye uğradım, Yavuz'u, haber vermek için, aradım. Yoktu. Kapıdan çıkarken Ege'yle karşılaştım. Yüksel kahvesine gidip bir saat kadar konuştuk. Günhan'la ortak çıkarmayı düşündükleri şiir kitabını birkaç ay sonraya ertelemişler (nedenlerini anlattı). Somut/görsel/görüntüsel şiirlerle ilgili çalışmasını Ege, az çok strateji değiştirerek, durdurmuş, Levent Kavas'ın da benzer yolda devşireceği ürünlerle birlikte yayınlamayı kararlaştırmışlar. Kavas'ı ben şiirlerinden tanıyorum yalnız, Göksun bana onu tanıdığını söylemişti.

Bunlar senin bildiğin konuların bugünkü hali.

Yeni konu olarak da iki üç şey var Ege'nin bu sırada uğraştığı, yazı yazmak, hiç değilse araştırma yapmak istediği.

Bu konulardan bir ikisi beni ilgilendiriyor. Biraz zorlarsak benim çalışma alanıma da giriyor.

O anlatırken ben de ona "hyperfiction"den söz açtım, kendi bazı tasavvurlarıyla yakın ilişkisini göstermeğe çalıştım. "İzmir dönüşü bu işleri konuşalım," dedi.

Artık birbirimizi az çok tanıyoruz. Bu yeni oluşumda Ege'yle nereye/nasıl varılabilir sorusunu hiç sormasak daha iyi olacak diye düşünüyorum.

Benim açımdan alırsak, Ege'ye, merak ve niyetini sürdürürse, nasıl yardım edebileceğim sorusu gündemime girmiştir.

Hyperfiction yeni bir kavramdır, Göksun'la çalıştığımız metafiction'la hiç ilişkisi yoktur. Ama öyküleme ile yapısal bağlantısı olduğu için bütün "yenici" öykücülerini ilgilendirir denebilir. Seninle yüzyüze gelince Figen, bir şeyler anlatırım. (Arkadaşlıklarımız çok başlangıçtadır. Ben iyimser hatta ütöpik'imdir. Bir gün Ege'yle Figen de pek âlâ mektuplaşabilir, kendilerinin vermesi yakışan bilgileri

- Cöntürk değil - yine kendileri birbirine verir diye düşünürüm. Şimdi anımsadım. Gözde sana mektup yazmamış diyorsun. Bir gün yazar. Bu sıralarda sen ve Göksun çok sıkışksınız biliyorum. Gözde sizden de sıkışktır, bunu ben biliyorum.)

İzmir'de niyetim Sanver'in çıkardığı dergiyi bizim sevebileceğimiz doğru metaya yaklaştırmak için sondaj yapmaktı. Görüşemedik. Orada Hüsamettin Çetinkaya'yı gördüm. Dergisi yakında (belki son sayı) çıkacak. İzmir'de bir gündüz kalıp gece hemen döndüm.

Bu yazdıklarım nedir bilmiyorum, herhalde mektuptur! Tabii sen kabul edersen! Mektup kurumunu, bilmem, sigaya çeksek yerinde olur mu? Sevgiler, gözlerinden öperim.

H. Cöntürk

Figen:

Dün akşam, sonra gece, geç vakitlere kadar Engürü'deydim. İlk içeri girerken kapı önünde Nihat Genç, Ege ve Nur yan yana idiler. "Gözde beni aramış, dün, daha önceki gün, onu bekleyeceğim, Muammer söyledi" dedim, "İçerde oturacağım, Gözde görünürse haber verin. Bak sana Ege söyleyecek iki sözüm var. Nur Akalın'ın "Mansur şiiri"ni yarıya kadar okudum. İyidir. Kendini tekrarlamıyorsa sonraları, üstünde dururuz. Ben bu Nur'a Nur-I diyorum, sana da -karşımdakine seslenerek- Nur-II, çünkü o senden büyük, Ege geçenlerde tanıştırmıştı. Ege sana söyleyeceğim ikinci şey de şu: Bakhtin'i uygulayacaksak, yenilerden kim uygun düşecek, kimi keşfedeceğiz bilmiyorum, eskilere gidersen M. Rauf'un *Eylül*'ü seçilebilir sanıyorum. Tabii okunduktan sonra anlaşılır. Eylül Türkçeleştirilmiştir, güçlük çekmezsin anlamakta."

Engürü'deki saatlerimi burada anlatsam, sayfalar sayfalar dolar. Gözde görünmediğine göre işi kesip bırakmak daha iyi olur da diyemiyorum. Cöntürk gevezesi için güç de olsa, bir özet yapmadan edemeyeceğim.

Engürü'den iki üç kez kısa aralıklar için ayrıldım. Girer çıkarken Bülent bahçede bir köşedeydi: Gel, dedi Biraz konuştuk. Oturamam, dedim, çünkü içerde Yeşim'leyim. İstersen sen de gel Bülent'in bu sırada onunla arası iyi değilmiş. Gelmedi. Bir kez Ünal (uzun saç ve sakallı ilah)'la selamlaştık, bir kez de Ercüment'le. Acar'la da.

Yeşim, sana daha önce sözünü ettiğim, tanışmanızı istediğim Y. Eyüboğlu. En az iki saat birlikteydik. Önceleri yanında adını bilmediğim, arada bir gördüğüm bir kız vardı. Sonra Hasan (sarı sakallı) geldi. Nelerden nelerden konuşmadık! Sevinerek söyleyeceğim ki pek az gevezelik yaptık, hep sanat, öykü üstüne konuştuk. Hasan'da bir erginlik buldum. Yeşim edebiyatı (ve edebiyatçıları) konuşurken yaşarken çok heyecanlı. Ölülere de diriltebilir. (Heyecan'ın öbür ucunda, yani heyecansızlık'ta Ege mi duruyor?) Heyecanı iyi de Yeşim fazla tepkisel. Tepkilerinin en az yarısı yerinde belki, yine de abeslere tepki duyması rahatsız edici. Bir tepkisi bazı öykücülere, sizinle sizlerle o yönde koşutlaşır gibi olduğundan ona yakınlık duyuyorum. *Varoş*'ta çıkan üç öyküsünden yalnız birini okudum. Bugünlerde satışa çıkacak olan *Eşik* dergisinde de bir öyküsü varmış. (Geçenlerde Alaattin'in bürosuna uğradım. Onun söylediğine göre, *Eşik*'in bu sayısı "öykü özel sayısı" imiş. Ben Yeşim'e bizim/sizin maceranızı, *Ayrım* Özel Sayısı olasılığın geçen görüşmemizde biraz açmıştım. Dün gece daha enine boyuna konuştuk. Sen Figen Yeşim'i ne olsa göreceksin. Aranıza alır mısınız almaz mısınız, o sizin bileceğiniz iş.

Alaattin'e de *Ayrım* özel öykü sayısı düşüncesini söyledim. Söylemeden edemedim. O, Sedat'ın az çok arkadaşı, ayrıca *Ayrım*'ın dağıtıcısı. Zaten, ben açmasam da Sedat ona durumu telefonla bildirmiş: "Yılda dört sayı çıkaracağım" demiş, çok acele etmiş doğrusu paçaları sıvamakta. Ben de Alaattin'e dedim ki, henüz durum belli değil, arkadaşlar düşünüyorlar, güçlükler var. Alaattin ne dese beğenirsin: "*Eşik*'e gelsinler, *Eşik*'te yayımlayalım öykülerini". Olmaz değil, sizin bileceğiniz bir iş. Ben kendi tahminimi ona belirttim. Alaattin'in bana gösterdiği 5 kitap masanın üzerinde duruyordu. Ona dedim ki "Bizimkiler bu kitapları görseler, hiç sanmam ki sana öykü versinler."

Gözde'ye yeniden dönerim, döneceğim. Şu öykü özel sayısı konusunu yeniden burada gündeme getirmek gereği beliriyor. Zaten sana ilk zarfta haberlerim var demiştim, sırası gelsin artık sana şu haberi vermenin:

Ege, "Ayrım özel öykü sayısı"na hayır demiyor. "Ankara Ayrım Özel Sayısı" çıkartalım diyor. Yani dergiye şiir de, başka şeyler değişsin istiyor. Buna "Sedat Sanver'in hayır diyeceğini sanmıyorum. Ege'nin başka bir önerisi daha var: *Tan* dergisini yeniden çıkartalım, Mehmet Taner'le diyor. Ben Mehmet Taner'i tanıdığım için araya girmemi istiyor. Tan çözümünü geçen gün Fahir Öz de bana açtı. (Ege ona söylemiş olabilir.) Fahir benim tuttuğum, aramızda (yani bizden) saydığım bir kişi. Günhan'ın da arkadaşı. Tanımıyorsan tanıştırırız. O da bu ay sonunda ferahlayacak, bizi arayacak. Engürü'de

Figen'e

Doğrusu senden bu kadar erken mektup beklemiyordum, kutuda bir zarf bulunca kimden diye baktım, senden mektuplar gelmeyeli gelmeyeli senden kopmuş, zarftaki yazı biçimlerini tümüyle unutmuştum. Görünce eski Figen olduğunu anladım. Ters koşullarda ve havalarda yazdığın için teşekkür ederim.

Mektubunda giriş yorum istiyor. Geçen haftaki karşılaşmamızda beni yarı sitemkâr yarı anlayışlı bulmuşsun. Sen bende gördüklerini değil, içinde duyduklarını yansıtmışsın. Yansıtmakla kendini rahatlatmış görünüyorsun ki bu iyidir. Ben hep rahatım sana ve sizlere karşı.

Mektubunda epey canlı, hareketli şeyler var. Göksun'a ilişkin sözlerin, başlı başınalığı, büyüklüğü görünen bir olgunun (sorun demek istemiyorum) açıklanması yolunda gerçekçi bir "prelüd"dür. Sen Göksun'u bir yönüyle iyi tanımışsın, benden de iyi olabilir tabii, ben kendime göre diyeceğim ki, eski Göksun yerindedir, bunun yanı sıra son bir yıldır bir başka şey onda ağırlık kazanmıştır: "Tam özgürlük"ü amaç edinmesine karşı çıkan koşullar... Hocalarına birinci elden asistanlık yapmalarından başlayarak Avrupa semineriyle doruğa ulaşan, sonraları da o doruğu aşmak sürecine giren, o sürece Göksun'a sokan kültürel özgürlüklerin karmaşıklığı... Biliyorsun ben ikinizin yaklaşmanızı/mektuplaşmanızı çok istedim. Bana yazdın, ona da yazmışsan çok iyi. İkimize yetişemiyorsan, ondan kopmaman yeter. Göksun uzunca sürece benzeyen bir "sindirim" aşamasını yaşıyor, bir sel yürürlüktedir, Göksun kopmasa da bizden, uzaklara sürüklenebilir. Müthiş bir kişiliği var. Uzaklarda da o, kişiliklidir. Bizimleyken belki kayıptadır, asıl kimliğini de belki orada kazanacaktır. İyi ya, en azından o bize yaklaştığı kadar ona yaklaşmaya zorunluyuz, savsaklamamalıyız, belki sindirim sürecini daha rahatça yaşar böylece Göksun.

Edebiyattan uzaklaştığını söylerken, beni şaşırttın. Yazarlıktan uzaklaşmışsın. Okumaların sürdüğüne göre Edebiyat içindesin demektir. Yazı zorlama istemez (insanın bir dergisi olursa, her ay yazı yazma zorunluluğu başka bir şeydir!) Çokça okuyan kişi yazar da. Sen Zonguldak göçünden sonra yeni coğrafyanda yazı yazamaz mıyım duygusunu aşmış durumundasın. Daha ne istiyorsun? Çevrende ve Ankara'daki arkadaşlarda sıcak bir yazı yazma havası yaşanıyor diyemeyiz ki sen yazamamandan rahatsız olasın.

Mektubunla Le Guin konusu yeniden gündeme geliyor. Ortalıkta en çok sözü edilen bir yazar, siz de beni etkilediniz iki çeviri romanını almış bulunuyorum. Geçen yıllar. Roman okuyamıyorum, okurum diye *Gülün Günlüğü'nü* (öyküler) aldım, onu da okuyamadım. Sen bu öyküleri okumuş ve en azı ikisini sevmişsen ben de hemen kitaba sarılıırım. Son ay Le Guin'in bir kitabı daha çıktı, küçük: *Her Yerden Çok Uzakta*. Sen Le Guin'den bir söz aktarmışsın, söz ne zaman söylenmiş bilmiyorum, 1979'dan önce söylenmişse bendeki kitapta vardır: *The Language of Night*: Le Guin'in eleştirel yazıları toplanmış. Sen o sözü ilginç bulduğuna göre kitapta daha başka ilginç sözler, senin yapına/eğilimine uygun sözler bulunması beklenebilir. Ben Le Guin'in *Always Coming Home* (1985) romanının çevrilmesini bekliyorum, çevrilsin okuyacağım: Güvendiğim yenilikçi bir kitapta (sen de ondan habersiz) onun daha önceki yapıtları önemsenmiyor, nedenleri de genelde açıklanıyor. Sen öykü ve öykücük üstüne de kafa yorar/yazı yazar bir kişi olduğuna göre zamanla elimizdeki eleştirel dokümanları değerlendirme fırsatını buluruz, umuyorum.

Türkiye'de bilimkurgu'nun fazla benimsenmeyişi konusunu Güven Turar'la da konuşmuş ya da

yazışmıştık. Seninle de konuşuruz, yazı da olmaz. Benim açıkça bildiğim bilim kurgucu yazar (son yıllardaki öyküleriyle) Orhan Duru'dur. Ne yazık ki hiçbir öyküsünü sevemediğim için sözü yürütemeyeceğim.

Yazın fantazyaya konusu sıcaklık kazanmıştı aramızda. Ben normalden fazla ilgiye giriyorsam sen ve Göksun'un da fantastik denecek öyküler yazmanızdır. O sıcakta iyi kötü dokümanlar da topladım, konuyu bir gün birlikte ele alırız diye: 1993, 1976, 1987 ve 1992'de yazılmış dört eleştirel kitap. Kitaplardaki makaleler de bilimkurgu'da ele alınıyor, işleniyor. Yaratılmış bilim kurgu öyküleri olarak da 100 öykülük bir kitabın fotokopisini sana (ya da iletilmek üzere Ege'ye) vermişim. O zaman o odayı yeni tutmuşunuz. Sen ayrılıp Ankara'dan uzak düşünce ben de bu konuları kafamdan, dokümanları da öndeki raflardan uzaklaştırdım. Sen mektubunda yazdın diye değiniyorum.

Polisiye roman demişsin, onu da konuşuruz. Eski dönemde Dürrenmant (nasıl yazılıyor unuttum) vardı, sevmiştik. Yenileri Güven bilir. (Güven'den bir tehlike şudur: çok şey bildiği kesin, bazen bilmediklerini de bilmiş gibi sunar, karşısındakini aldatabilir.)

Mektubundakilere tek tek değindim, hakkını vermeye çalıştım sanırım.

Buradan sana verecek haberlerim yoktur. O gün sen yorgundun. Söylediğim bir haberi yineleyebilirim, algılayamadıysan: Ben Ege ile çalışmaya başladım, başladık. Kesin bir programımız yoktur. Nereye nasıl varacak bilemem. Sen ve Göksun'un, söylediklerinizden/ yazdıklarımızdan Şubat'a kadar toparlanabileceği anlaşılıyor. O zaman belki ben sizinle de ortak bir proje oluştururum, oluştururuz. Top bende değildir, sizdedir.

12 Aralık Salı gecesi, günleri karıştırmazsam kahvede olurum. Gözlerinden öperim.

Figen'e,

Sen buradayken bir öykü düşündüğünü söylemiştin, parmağa, parmaklara, başparmağa ilişkin. Sana bu mektubu yazarken yavaşa alıyorsam, sen öykünü yazma havasında sıcağa girmişsen seni soğutmamak, seni rahat bırakmak gerektiğini biliyorum, ama ben de parmak imgesinden/simgelerinden kendimi kurtaramadığımı görüyorum.

Bana parmak tırnaksız olmaz gibi geliyor, biri düş görecekse öbürü de görür, ya da biri sürürken, öbürü uyanık kalır ve bekçilik yapar gibime geliyor. Tırnak, bence görünmez bir kahraman olduğu için daha önemlidir. Tırnakları sökülmiş bir parmak "parmak" sayılamayacağı halde, tırnak "başlıbaşına" var olabilen bir yaratıktır değil mi? Aman öykünde bu özgüllüğü ondan alma sakın!

Tırnakla ilgisinin dışında, parmağın zekâmızla yaşadığını da unutmak istemem. Zekâ yoksa parmak var mıdır? En iyi örneği belki de İncili Çavuş'un sözleri oluşturuyor: "Biliyorsun, parmak atınca padişaha İncili Çavuş, "aman ne oluyorsun" deyince padişah, "Affedersiniz sizi Sultan hanım sandım!" demiş. Sen öykünde parmağın gerisinde ne zekalara, inceliklere yer vereceksin, doğrusu merak ediyorum.

Figen'e,

Bu gece İstanbul'a gidiyorum, biraz önce biletimi aldım. Bir gün kalır, yine gece dönerim. Kimleri göreceğim henüz belli değil, kimi bulursam, yoluma düşerse. Sahaflardan kitap da ararım, Osmanlıca. Yolculuk için hazırlık yapacak değilim, sana buradan haberler verip, bu mektubu kapatacak kadar vaktim var, zaten yarıştaymış gibi yazıldı mektubumun öncesi. Bu da bir cilve, zorlama değil: mektubumu bitirirsem, bu saatte fotokopisini aldırtamayacağım için yanımda İstanbul'a taşıyacağım, İstanbul hay ü huyunda bakalım en sonu ne olacak?

Burada Engürü'ye pek seyrek uğruyorum. Kış geldi, herkes içeride. Dışarıdan geçerken bizimkileri, o kişileri, görürsem, görünmeden sıvışıyorum. Görürlerse. El sallayıp uzaklaşıyorum. Görmeyi istediğim bir kişi içerdeyse ben de içeri giriyorum. Öyle bir kişi yok bugünlerde.

Benim Odam'ın Edebiyat Günleri iyi gidiyor. Ben de dinleyici sıralarından bazen konuşuyorum. Programları düzenleyen Özcan Karabulut, şimdiye kadar hiç açık vermedi, onu arada bir kutluyorum. Bana fazla asılıyorsa da rahatça geçiştiriyorum: "Önce bizler iki üç beş kişi bir araya gelip edebiyat sorunlarını konuşabilmeli, metinleri değerlendirmeye gereksinim hissetmeliyiz. "Özcan, benimle kulis konuşmalarında, akıllıca davranıyor. "Hayır," demiyor. Ben ona seninle ve Günhan'la yaptığımız çalışmaları/söyleşileri anlattım. "Öylesine sizlerle başlayabilirim," dedim. Biraz ilerleme kaydettik. "Bana hangi öykü kitaplarını okumamı tavsiye ediyorsan söyle, okuyayım, tartışalım" diye uzun topla atağa geçtim. Bir iki haftalık kısa görüşmelerden sonra Kundera'nın *Gülünesi Aşklar* kitabını seçti. Bende varmış, okumaya başladım da, bakalım bir yere varacak mı bu girişimimiz?

Önümüzdeki pazartesi Lütfiye Aydın konuşacak. Ben üç kitabını okumuş, ya da okuyamayıp bırakmıştım. Meğer dört kitabı varmış. Dün Mustafa'dan bu eksikliği de aldım. Eser de oradaydı. O da Lütfiye Aydın'ı sevememiş. Eser, Türkçe öğretmeni. Gülten Akın gününde, söz Orhan Pamuk'tan açılınca, dinleyici sıralarından anlamlı/cesurca konuşmalar yaptı. Eser zamanla bizlere daha yaklaşır gibi duruyor, ileride senin de konuşacağın bir kişi olabilir.

Elimizdeki program Ocak 94 sonuna kadar. Sen Şubat'ta burada olacaksın. Bir pazartesi akşam konuşmak ister misin bilmiyorum. Şubat ve sonrası programları nasıl oluşturulacak henüz belli değil. Ben hem Özcan'ı hem Oda'mı etkileyebilirim. Yeter ki sen gün bildir. Edebiyatçıların yaptığı konuşmalar, tam anlamıyla özgür, programsız, konusuz. Dinleyiciler de istedikleri zaman bir söyleşi raconu içinde, soru ya da katkı biçiminde konuşabiliyorlar.

Dinleyicilerin çoğunun konuşmasında iş yok (konuşan edebiyatçılar da iş var mı, o başka sorun!) Yalnız bir dinleyici ilginç konuştu, ardından ben onun çizgisini uzatarak katkıda bulundum. Adı Özlem. Hacettepe Felsefe birinci sınıfta. Her pazartesi kulislerde onunla söyleşimiz oluyor. Onu şimdilik yalnız Gökhan'a tanıştırdım.

Dün Mustafa'dan Peride Celal'in yeni çıkmış öykü kitabını aldım. Bir gün okurum, okumaya çalışırım. Sen Zonguldak'a gittikten sonra ben öykü okumalarını neredeyse bıraktım. Sen burada olsaydın durum kuşkusuz böyle olmazdı, sen beni de iterdin okumalara. Yine de boş kalmış değilim. İngilizce eleştirel yazılar, birini bitirip öbürüne başlıyorum.

Sana sağlıklar, iyi günler, Figen. İstediklerin bir şey varsa yaz. Haberlerin de olabilir. Ama sen her

şeyi umut, öykülerine eğil, eğilebilirsen. Eğilemezsen sorun değil, yeter ki bir Zonguldak yaşamı seni ağına alsın, sana bir serüven kazandırsın. Fantastik öyküler yazsak da o öyküdeki serüvenler, balonlar havadan zenbille düşecek değil ya!

Sevgiler, başarılar.

H. Cöntürk

Figen diyor ki: "*Dün Cöntürk'ün omuzundaydım. Az dolaşmadık. Vapurda açık güvertede oturduk. Hapiste de olsam İstanbul'da olmak güzeldi*"

Figen,

Başkası söylese inanmazdım. Mektubun gösteriyor ki sen artık "Zonguldak'lı" olmuşsun! Hem de bu kadar kısa bir sürede!

İşin, çevren, evin değişmiş. İklimin de. Hiç "bana mı" demiyorsun! Bu kadar serinkanlılığı senden beklemiyordum. Bana göre iyi. Sana kendini ayarlamakta/uyarlamakta fazla güçlük çekmeyeceğim demektir. Peki, ya sizinkiler? Bana öyle geliyor ki annen babana da böyle mektuplar yazıyorsan/yazabiliyorsan seni "duygusuzluk"la suçlarlar!

"Duygu"yu bırak, eskilerde, özellikle romanlarda, "gözyaşı"na bulanmayan mektupları sevgiden saymazlardı, biliyorsun.

Senin Zongunlaklılaşmanda şansının da eli olmuş: Nagehan gibi bir arkadaşa rastlamışsın. Nagehan'a şimdiden benden bir selâm!

Bir de gördüm ki o pakize vücut

Nagehan oldu o yerden nabut

(Fazıl: HKK-IV-453)

Nagehan ansızın anlamında Halid Ziya'nın romanlarında çok geçerdi. Has isim olarak rastladığımı hatırlamıyorum. Senin Nevriye gibi bu da "saraylı" adlardan olsa gerek. Nagehan'a sor da öğrenelim. Nagehan Zonguldak'ın yerlilerinden mi? Bana Bartın'lıymış gibi geliyor!

Seni Zonguldaklı'lığa biraz fazla ittim, farkındayım. Sende bu anda üç kişilik var diyebiliriz. Kendini işine (işlerine!) iyice vermen, çevreni yakından tanımanı, işdışı da yaşamayı şimdilik önlüyor, senin deyişinle orada sanki bir konuksun. Gövden oradaysa da, başka şeylerin, ilişkilerin ve ilgilerin hep burada kaldı. Ankara'yı şimdiden özlediğine göre "Ankara kişiliğin" sürekli sende kalacak demektir. Öte yandan "Zonguldak'ta yaşama gerçeğine alışmayı" kendin için gerekli görüyorsun. Öyleyse zamanla "konukluk kişiliğin" ortadan kalkacak, sen ikiye bölünmüş bir Figen yaşamı sürdüreceksin. Bazı öykülerde var böylesi değil mi? Seni Ankara'dan kaçırılan biri (ya da birileri) var mı diye soracak değiliz. Sen mademki bir de Zonguldak'lı olmak istiyorsun, seni biz de olur olmaz bahanelerle Ankara'ya çağdırmaya kalkamayız. Seni nasıl daha fazla Zonguldaklılaştırabileceğimizin yollarını ararız, ona göre hareket ederiz. Oldu mu?!

Burada herkes sıkıntılı gibi, herkes sorunlu. Sen de öyleydin, "çok şükür" kurtuldun buradan, bu çevreden. Sen tuttuğunu koparabiliyorsun istersen. Görülüyordu, Ankara'dan ayrılmaya kararlı idin, başardın da. Burada kalanlar, tanıdıklarımız, gün geçtikçe uyuşuklaşıyorlar sanki? Ya G'ler? Senin dışındakiler?

Genelleme yapılabilir mi? En iyisi herkesi ayrı düşünmek, kendi bacağından asmak.

Figen, sen oraya gitmekle iyi ettin, yakayı kurtardın. Gerçek bence şu: gitmeseydin de kurtuluşa yol buluyor gibiydin. Dahası, başkalarını da -Günhan'ı en azından- yanına sürüklüyordun. Biz üçümüz, galiba, o ciddi buluşma/çalışmalarımızla bir yere varacak, kendiliğinden de o çevrenin dışına çıkmış bulacaktık kendimizi. Senin yokluğun ayrı eksiklik, Günhan'la ben iyi çalışmalar yaptık, yapıyoruz da. Sen gittikten sonra, şunu söyleyeyim ki Günhan önerdi üçlülüğü ikili olarak sürdürmeyi. İkili buluşmalardan birine ikisine Ege de katıldı. Modern'de. Bir akşam Engürü'de birkaç kişi konuşuyor, daha doğrusu gevezelik ediyorduk. Ege bir aralık dedi ki "Şiirler/şairler üstünde de dursak ayrı toplantılar yapsak?" O da işte kurtuluş yolunu bizimkinde görüyordu.

Sen buradan ayrılınca çok şey yarıda kaldı diyorsun. Gerçeği büyütmek doğru değil: biz burada ne yaptıysak" antrenman" niteliğindedi. Sen orada çalışma/okuma düzenine geçmişsin bile. Daha güzel/yararlı antrenmanlar yapacağına belki de bu arada hedefler (projeler) belirleyerek "maç"a hazırlanacağına inanmamak için hiçbir neden yok. Belki var: özlem tehlikesi! Aman dikkat et, özlem duymasan olmaz buralara, ilk kişiliğin burada oluştu, ne ki bu kişiliğin, oluşmakta olan yeni kişiliğini kıskanabilir!

Figen,

Buradaki çevre ile ilgili sana bir haberim var, belki sana yazmışlardır da: Yavuz, Yücel, Ahmet Orhan, Yavuz'un arkadaşı Şükrü (kim olduğunu bilmiyorum) ile bir kahveci dükkânı açıyorlar. 8 aylık peşin kira olarak 200 milyon ödediler. Yerini sana anlatayım: Engürü'den çıkıp Yüksel'e gir, yürü Selanik'i geç, solda Arı Dershanesi'nden sonra sola dön, sağda Eczane'nin yanında. Daha da yanda Kıvılcım Müzikçisi var. Burası Bayındır Sokak. Biraz daha ileride solda Ulusoy'lar duruyor. Bu sırada dükkânı açma işiyle uğraşıyorlar, bunun yanı sıra masa-sandalye alma işi de gündemde. Dükkânı peylenmezden önce burada katkıda bulunmaz mısın diye sordular. Ben "sokak arasında bir kahve olsaydı, ya da bir kitapçı açsaydınız, belki" dedim. Riskli bir işe girdiler. Ama yürütebilirlerse umulandan fazlasını alırlar. Yürütebilmek için, bana göre, başka kahvelerin yapmadıklarını servise ya da menüye koymalılar. Yavuz ve arkadaşları yaratıcı kişiler, bunu başarabilirler. Ege'den de film-video vb. hizmeti isteyecekleri anlaşılıyor. Bakalım nasıl gelişecek girişimler? Ben Yavuz artık işsizlikten (belki on yıllık) kurtuluyor diye seviniyorum. Arkadan evlenme işini de yoluna koyarsa kurtuldu demektir bütün pürüzlerinden!

Figen, sen işinden/derslerinden başka bir de rehberlik yapıyormuşsun. Gürsel Sağlamöz de Sakarya'daki dershanede o işi yapardı. Ne olduğunu doğrusu bilmiyorum. Sen bir şimdiden kitap okumalarına ağırlık vermişe benziyorsun. Yapabildiğine göre sorun yok. Yeter ki senin çevrenle "organik" ilişkiler kurman gecikmesin, güçlenmesin. Sonra, Ankara'da iken kurtulmak için can attığın o çevreyi ararsın ha!

Orada okuduğun, okumayı düşündüğün kitaplara bakıyorum da ben de bir şeyler yazabilirim diyorum. Bakalım, bilgiçlik taslamadan bu işi yapabilecek miyim?

Semih Gümüş'ün bir kitabı daha çıktı: *Karşılıksız Yazılar*. Sendeki kitabı mı yoksa bunu mu daha önce okuman iyi olur bilmiyorum.

Sabahattin Hilav'ı, onun gibi "eskiden önemli" olanları okumasan iyi edersin. On tümcesinden biri yararlıysa 9'u yararsızdır, belki de zararlıdır.

H.G. Wells sosyalist olarak ünlüydü. Romanlarını bilmiyorum. Unutmuş da olabilirim. T.H. Huxley biliyorsun, A. Huxley'in büyük babasıdır, o zamanın zenginlerindendi. Belki bir kitabı vardır raflarında okunmuş. Wells'in *Görünmez Adam*'ı için "popüler" demiş geçmişsin. Günhan ilgilenecektir. Oku dersin belki ben de ilgilenirim. Bakalım Günhan ne diyecek. Biz pazartesi ve Perşembe toplantılarında Günhan'la "popüler edebiyat" üzerinde özellikle durduk. Fotokopiler aldık verdik (İngilizce).

Birkaç yıl önceydi. Güven'e hangi romancıları tavsiye edersin diye sormuştum. "Paul Auster" dedi. Geçen Yıl Amerikan kütüphanesinde *City of Glass* (New York Dörtlü'sünden biri) romanını bulmuştum. Sevememiş, bırakmıştım. Deyişi bana eski geldiği gibi, okuyucu adam yerine koymayan fazlalarla doluydu, doğru hatırlıyorsam. Sen bu Auster işini Günhan'la tartış.

Salahattin Enis'e gelirsek, *Saniyeler*'i okuduğuna sevindim. Öyküleri, *Bataklık Çiçeği*, Türkçe harflerle yayınlansaydı, onu okumak yeterdi: *Saniyeler*'in o kadar önemli olmadığı, öykülerinden sanki bir devşirme olduğu görülürdü. Saniyeler bugün okunursa, kusurları görmezliğe gelinemeyecek bir roman. Sen de bir açıdan eleştirmişsin. Ben konuyu, olayları, kahramanlarını unuttum. Senin yazdıklarına bu anda bir şey diyemem. Burada kalsaydın kitabı yeniden okurdun, gündeme alırdık. Şimdi evdeyim, kitabın başındaki 27.11.1992 günlü genel notuma bakıyorum. Yazarın Fitnat ve İclâl gibi metresleri ötekilerden, "saniyeler"den, farklı alıp işlemesini ilginç bulmuşum. Aynı kefedeki İclâl ile Fitnat'ın birbirini değerlendirdiğini, İclâl'in bütün diğer kahramanları değerlendirdiğini "ustaca" bulmuşum, yani Salahattin Enis'i başarılı bulmuşum. Bu kesim benim kitapta sayfa 70'te şu tümce ile başlıyor: "Piyade kaldırımında yayan yürümeyi tercih ederek..." ve sayfa 89'da "Kal Fitnal kal" tümcesinin başına kadar sürüyor. (Bendeki kitap 275 sayfadır.)

Figen,

Nagehan'la ilişkilerin nasıl ilerliyor bilmiyorum. Edebiyatı sevmesi iyi. Seninle iken sevmesi artacaktır. Onun fizikçi oluşu bize de yarayacak. Kaos, entropi gibi kavramlar daha çok fizik kökenli. Negahan bunları bizden iyi bilir. Bu kavramlar son yirmi yıldır edebiyata, özellikle deneysel/avangard öykü ve romanlara uygulanıyor. Güven de kaos'la ilgilenmişti. Buraya geldiğinde ona bir kitabın fotokopisini vermiştim. Bu aşamada sen İngilizce kaynaklara fazla ağırlık vereceğe benzemiyorsun. Yine de dikkatli olmalısın, İngilizce'den koparsın. Yoksa düşsel, düşcül, düşlemsel öykülere, öyküsel düşçülüklere kuramsal taban kazandırman güçleşir.

Siz G'ler beni iyice etkiliyorsunuz. Yıllarca çeviri roman okumamıştım. Sizin okuduklarınızı alıyor, rafa koyuyorum. Elli'yi bulmuştur. Göksun, Blanchot'un Yapı Kredi'de çıkan eleştirel kitabını göstermişti. Yazılar içinde beni doğrudan ilgilendireceğini görmediğinden satın almadım. Ama Blaneke'nun *Karanlık Thomas*'ını aldım. Göksün tavsiye etmişti. Okumak istedim başaramadım. Çağdaşlaşma eğilimli ama Proust pırlığından kendini kurtaramamışsan bir roman gibi geldi bana Göksun'la bir araya gelemedik, tartışamadık. Durumu Ege'ye açtım. "Ben de *Beyaz*'da çıkmış bir öyküsü var" dedi Blanchot'un" ve bana fotokopisini getirdi. Bir iki yerine takıldıysam da öykü iyiydi. Günhan da merak etti. Öyküyü aldı okudu, beğenmedi. Tartışma konusu oluşmadı.

Göksun Esendal'ın öykülerinden 11 no'lusunu okumuş. Ben de tartışırız diye okudum. Bakalım?

Yarın aksilik olmazsa başka bir öykü kitabı üzerinde duracağız Günhan'la.

Günhan okuduğu çevrilirden tavsiyelerde bulundu. Üç dört tanesini aldım. Bunlar İngilizce kökenli olmadığı için okumayı sonraya bırakıyorum.

Bu arada (sende de fotokopisi bulunan *Cyperburk* kitabının listesinde bulunduğu için Anthony Burgers'in *Otomatik Portakal* (1962) romanını aldım. Okuyamadım. Bendeki eski dosyasında Burgers'e ilişkin İngilizce yazılar vardı, onların bazılarını okudum.

Figen'e,

Sen bana uzunca sevimli bir mektup yazdın, merasimsiz. Ben de sana yazmakta olduğum yanıtımı (yanıtısa!) burada artık izin verirsem bitireceğim. Sen yaklaştın, ben de yaklaşmak istedim. Daha uzun yazdıysam, aylak oluşumdandır, seve seve yazdığımdandır. Buradaki durumları, olayları sana yansıtırken bir iki yerde "gerçeklere ihanet etmiş" olabilirim! Ayırımına varmadan, istemeden yapmışımdır. Bu benim hâlâ edebiyata tutsak olduğumu mu gösterir yoksa edebiyata karşı mı olduğumu, bilmiyorum. Bildiğim řu: sen bu yazdıklarını edebiyatla ilgimin bir ürünü olarak değil de yaşayışımın bir parçası olarak görürsen, sana öyle gelirse, daha çok sevineceğim.

Sen çalışıyorsun, başarılı ol, olacaksın, buna kuşkum yok. Fazla yorulmak yok ha!.. İş dışında da Figen, Figen'ler vardır, öyle yakışır.

Ankara'dan ayrıldın, bu bir başarıdır, sürmesini istiyorsan başarının, buradakilere fazla yüz vermezsin, Cöntürk dahil! Tamam mı?!

Gözlerinden öpüyorum.

H. Cöntürk

Figen'e,

Evden çıkıyorum, çantam omzumda. İçinde türlü türlü şeyler var. Senin mektubun da. Belki sana yazarım diye düşünüyorum. Fotokopicime gitmeyi de unutmamalı, onda ilginç görünen bir kitap bırakmıştım dün sabah, iki kopya çıkaracak biri Günhan'a bugün saat 4.00'te onunla buluşacağız.

Kahvelerde, parklarda, duvar diplerinde okuyabiliyorum da, yazmak öyle kolay olmuyor. Bakalım sana yazmayı gerçekleştirebilecek bir mekân bulabilecek miyim?

Bulabilirsem, çantama aldığım, sana mektup yazamazsam okumayı tasarladığım, nesnelere de neler olduğunu söylerim.

Yoksa şimdiden mi söyleyeyim?! Belki sana yazamam?!

-Zekâyi Divanı (biraz önce birkaç sayfa okudum)

-Pınar Kür'ün bir öyküsü (dün gecedan yarım kalan)

-Varoş, Sayı: 2/3 (Yavuz Yeşim Eyüboğlu'nun öyküsünü beğenmiş, bana da "oku" dedi.

-Dergilerden kesilmiş 1993'te yayımlanan birçok şiir.

-Birkaç İngilizce makale

-Bir de sizin Ursula'nın makaleleri, kendi romanlarına yazdığı önsözler, o kitap.

Fotokopicimden kitabı almayı unutmadım. Şimdi müsaade edersen, kendimi alıkoyacağım kopyayı, makasa elime uzatıyorum, kesip kitap biçiminde düzene sokayım, çayım da soğumasın, yudumlayayım. Yudumluyorum...

"O akşam Cöntürk eve dönerken Engürü'ye uğradı. Ege yoktu. Ona İngilizce iki makale verecekti, somut şiir üstüne. Yavuz, kenarda birkaç gencin arasındaydı. "Gel, otur" dedi. "Bende haber yok, sende varsa otururum." Var gibisine işaret yaptı Yavuz Cöntürk'e. Eli çantasına uzandı, bir kitap çıkardı: "Aşk-ı Memnu"... Okumaya başladım, niyetim *Madam Bovari*'yle karşılaştırmak. Figen'le de bu konuyu konuşmuştuk. "Kim Türkçeleştirmiş romanı?" "Şemsetin Kutlu, İletişim Yayını". "İyi, güvenebilirsin. Ben de *Aşk-ı Memnu*'yu, yıllardan sonra, yeniden okumayı düşünmüyorum değilim. Okursam, *Eylül*'le/*Zavallı Necdet*'le üçlü bir karşılaştırma yaparım. Bu üçü, biliyorsun, 1900'de yazılmış. *Bovary* ile *Aşk-ı Memnu* arasında 40-50 yıl var. Halid Ziya, romanından önce Flaubert üzerine makaleler de yayınlamıştır, haberin olsun." Eve girerken, "*Aşk-ı Memnu*'yu raftan aşağı indirmeli" diye düşünüyordu Cöntürk. Bir ayağı merdivenin ikinci basamağında, posta kutusunu açtı, bir mektup vardı. Figen'dendi. Günler geçiyordu. Sen bir iki yıl günler hızla hızla Cöntürk'ün yüzüne çarpıyordu. Onu silkeliyordu. Sürüklüyordu. Halid Ziya'lar, Saffeti Nezihiler, Mehmet Raufklar sanki ellerimden geriye düşüyordu. Figen'in de bu işte rolü vardı.

Bu satırları sana Kuzgun Sokağı'ndan yazıyorum. Sokakta üç kahve var. Önleri bahçeli. Ben şimdi ortadaki kahvedeyim. Ağaç yok gölge düşürecek, bir çardak yapmışlar, büyük. Bak, işte, uzunca boylu bir çocuk, çardağın içlerinden bir salkım çıkarıyor, birkaç tane üzüm var üstümde. Göze çarpan salkım görülüyor çardakta. İki ay kadar önce tomur tomur koruk salkımları sarkıyordu! Ağızları sulandıran!

Baştaki ve sondaki öteki kahvelerin, bahçelerinin, özellikleri başka. Vesile olursa onları da anlatırım. Ama ne yapsam, edebiyata da kaçsam, bu kahveleri, Kuzgun sokağına, sana önemsetemem. Geçti artık. Geçen yıl bunda umudum vardı, Göksun'la tanıştığım zaman: Göksun Kuzgun sokakta oturuyordu! Onunla buralarda buluşmayı planlıyordum. Yazık oldu Kuzgun sokağa, "tarihsel" olma fırsatını yitirdi! Değil mi?!

Çardaktan üzüme, Kuzgun'dan Göksun'a geçince bir konuya, canlısına, girmiş oluyoruz. Sen mektubunda "Göksun'a kırgınım, geleceğini söyledi, gelmedi ve dolaşmaya" gibilerden yakınmışsın. Göksun, o zaten yol dışıydı az çok, kitaba sığmazdı. (Bazen de kaçak güreşirdi!) Şimdilerde ise tanınmayacak gibi olmuş: sokaklarda sarhoş sarhoş dolaşıyor. O kadar zayıflamış ki... On gün kadar önce bizim mahallede rastlayınca ona "gözünü ısıyor, sen kimsin?" diyeceğim gelmişti. Yalnız meyve yiyor, su içiyormuş, bol bol yürüyüş yapıyormuş. Öğle vaktiydi. Amerikan kütüphanesine gidiyormuş. Anlaştık Modern'de buluşmaya. "Dörtte," dedi. "Hayır, dört'le beş arası" dedim, iki kez yineledim. "Peki" deyip ayrıldı. Biraz arkasından baktım. Sallanarak gidiyordu, güçten düşmüştü. Ama doğrusu, daha da zarıflamıştı! O iki aydır üstünden çıkarmıyor diye yüzüne vurduğun pantolon yoktu artık. Olsaydı zaten, üstünde şalvar gibi sırtıyacaktı!

O gün Cöntürk Modern'e gittiğinde dördü yirmi beş geçiyordu. Garson Rıza, "Senin kız öğrencin geldi gitti," dedi, daha masaya oturmadan. Kanıt olarak da masanın üstündeki teneke kutuyu gösterdi. Bu, diğer kokakolasıydı. Hepsi içilmemişti. Göksun, Cöntürk'ü beklemektense, beşe kadar dışarıda vaktini değerlendirir ve kahveye dönerdi. Cöntürk böyle düşünmüş, çantasını boşaltarak okuyacak bir şey seçmişti: *Kıran Resimleri*. Figen, arkadaşı Nagehan'da bu kitaba rastladığını, belki bir gün okuyacağını yazmıştı Cöntürk'e. Daha önceleri kitabı şöyle bir karıştırmış, "okumasam da olur" diye düşünmüştü Cöntürk. Şimdi artık okuyacaktı, başlamıştı bile: Böylece Figen'le birlikte İnci Aral'ı yeteri kadar tanımış olacaktı. Saat beş olmuş, geçiyor geçiyordu. Göksun görünmüyordu. Cöntürk de kitabı bitiriyordu: Okuyamıyordu ki, hiçbir öyküyü sevemiyordu ki, hepsini yarıda bırakıyordu ki... Yalnız birinci ve sonuncu öykü kalmıştı okunacak, değerse tabii: Figen eğer bu öyküleri beğenirse Cöntürk bu zahmete katlanmayı kararlaştırmıştı, kitabı kapamıştı. Engürü'nün önünden geçerken Cöntürk, Yavuz sesleniyordu: "Gel, Göksun seni beklemiş, sen gelmemişsin, merak etmiş." "Hayırdır inşallah... rejim demek insanı şaşırtıyor!" Yavuz etkiliyordu: "Göksun senin gelmeyeşine şaşmış, 'Cöntürk ilk olarak beni ekti' diyordu." Cöntürk eve giderken silkinmek istiyor, bu olanları yaşayıp mı yoksa bir öyküde mi yer alıyor bilmek istiyordu. Yaşananla yaratılanı karıştırıyordu. Evet, çoktandır, Cöntürk, Figen, Göksun ve öteki G'ler normal yaşayışları normal tekniklerle yansıtan öyküleri sevmiyorlardı. Gerçekler çarpıtılırsa, hayale havale edilirse, yaşayışın kendisi hayalmiş gibi düşünülürse öykü öykü olabilir diye inanıyorlardı. Şimdi de yaşam çarpıtılmazsa yaşam olmuyor muydu? Eskiden öyküler yaşama dayandırılıyordu, şimdi yaşam mı öyküye dayandırılıyordu? Galiba yaşamla öykü özdeşleştiriliyordu. Öyleyse böyle bir yaşayışın öyküsünü yazmak tümüyle anlamsız olmayacak mıydı? Ya öykü, ya yaşam! Yalnız biri -haysiyetiyle var olabilirdi, öyle mi?!

1.10.1954, Cumartesi

Bu satırları sana Figen Balkan'dan yazıyorum. Günhan gelecek, onu bekliyorum. Üniversiteler başladığı için hafta içi buluşmalarını kapattık. Ben cumartesileri yeniden açtım. Günhan istedi, ben kararsızdım. Onunla yaptıklarımızı sana kısaca anlatacağım. Önümde zamanım yok. Kâğıdım da bitti. Bak kim geldi? -Sabahattin Yalkın. Onu beklemiyordum. Hoşça kal!

H. Cöntürk

Figen,

Sen epeyi süre vermişsin bana seni yanıtlamak için, ben de biraz yavaş aldım kendimi. Dün sana postaladım bu mektubun ilk sekiz sayfasını. Yürüyorum, bakalım nerede noktalanacak?

Geçen cumartesi Günhan'la çalışamadık. Konuştuk, haberleştik. Sabahattin Yalkın da vardı. Erken dağıldık, çünkü Günhan "Maça gidelim diyoruz, siz de gelseniz," dedi, Genç ve öteki bilmediğim bir arkadaşı öyle kararlaştırmışlar. Ben önce evet dedim sonra caydım. "Ama benim yemek durumum ne olacak, midem duyarlıdır." Başka bir hafta, önceden anlaşmak üzere, hazırlanarak, bir maça gideriz dedik.

Pazartesi günü gazetede puan durumuna baktım. Senin Zonguldak aşağılarda. Aman küme düşmesin. Eskiden birinci kümedeyken Zonguldak Spor'u Ankara'da seyretmiştik. Volkan Yıldız bir sporcuydu, takıma sürüklüyordu. Ben Zonguldak'ta bir yıl kadar (1946-47) sürekli kalmıştır. O zaman orada bir başkası vardı birçok genci arkasından sürükleyen: Türkân. 17-18 yaşlarındaydı. Ben yirmi sekizindeydim. O dönemlerde bu kadar yaş farkı fazla sayılmazdı evlenmek için.

Nereden nereye geldik?! Günhan'la önümüzdeki cumartesi yine Balkan'da buluşacağız. Gündemde Esendal var. Günhan Esendal'ın 3 no öykü kitabını yeni bitirdi. Üstünde duralım dedi. Bir aksilik olmazsa, ya da çok daha tatlı bir sürprizle karşılamazsak, diyelim, bir arkadaş İstanbul'dan çıkıp gelmezse, Esendal'ın gereğini yapacağız demektir!

Esendal açılınca Göksun sayfalara sızıyor. Onunla 30 Ağustos buluşmamızda, Modern'de, Esendal'ın 11 no'lu öykü kitabını okuduğunu söylemişti. "Ben de okur, seninle tartışırız" demiştim. Esendal Nisan ayında Yavuz-Hülya kanalıyla da tartışma gündemine gelmişti. Gerçekleşemedi. Hülya'nın sınavları bir türlü bitmiyor, birinden çıkıp öbürüne giriyoruz. Doğru kaldıysa belleğimde 21 Ekim SON SINAV GÜNÜ.

Birkaç gündür yoktu, kahve işleriyle uğraşıyordu, bu akşam Yavuz'u gördüm. Hülya yazıları başarmış, bir sözlü (mülakât) kalmış. Yavuz seviniyordu. Kahvenin bazı takıntıları açılmasını geciktiriyor. Henüz adını da koymamışlar. Yavuz'un aklından "Çaybar," "Çağdaş" geçiyor. Erişti "Kuşkonmaz" olsun dedi. Şaka mı idi bilmiyorum. Ben hiçbirini bunların beğenmediğimi söyledim. "Ama 'kuşkondu' olabilir," dedim. Ciddiydim. Sen Figen bir şey düşünebiliyorsam onlara sürpriz yapabilirsin.

Gözde gelmiş, beni de sormuş. Buluşursak sonra yazarım.

Bu gece Ahmet Yıldız'a da rastladım. Onu aldım, Bayındır Sokak'a götürdüm. Yavuzların kiraladığı yeri gösterdim. Ahmet Sanayi Çarşısı'na taşındığı için Kızılay'a seyrek iniyor. Edebiyat ve Eleştiri yayını olarak Franz Carl Enders'in Türkiye 1916 kitabını yayınladı. Bu, Osman Çutsay'la giriştikleri işin bir parçasıdır. Kitaptan bana da bir tane verdi. Temiz bir kitap, konuyu sevenler, satın alır.

Figen,

Ahmet Yıldız, başka kitaplar daha çıkartacakmış, özellikle öykü kitapları. Bakalım.

Promete'nin son sayısı bu ay çıkacak. *Varoş*'un 2/3 sayısı 15-20 gün önce ıktı. Bülent Kılıç bir yazı hazırlayacakmış Gökhan'ın *Varoş*'taki yazısına karşı, *Varoş* basmazsa *Promete*'de bastıracaktı. Bülent bu sırada Yavuz'lardan uzak duruyor. Sordum kendisine "Sorunlarım var, ilgilenmediler" dedi. Dün akşam Bülent Şule'yle tavla oynuyordu. Onu ilk olarak oynarken gördüm. Türlü anlamlara gelebilir.

İzlekçiler ne yapıyor bilmiyorum. Epeyi önce Yavuz ile Ahmet Orhan onların toplantısına katıldı: *İzlek* ikinci yılına girerken ne gibi kararlar alınacak, değişiklikler yapılacak, konuşulan konu buymuş. Yavuz ilk izlenimlerinde iyimserdi. Birkaç gün sonra *İzlek* dosyasına kapattığını gördüm. Yavuz'un bir türlü açamadığı, açarken kapattığı epey dosya var galiba!

Satıcı, *Evensel Kültür* diyor, başka bir şey demiyor. Bu dergi Ankara'da Menekşe Sokak'ta bir yer kiralamış, etkinlikler yapacaktı. Programlamacı satıcı olacaktı.

En son bizim 3 G'lere geleceğim Figen. Arada bir haberim daha var: İnşaat Mühendisleri Odası'nın Ankara Şubesi Edebiyatla fiilen ilgilenmeye başlıyor. Programlama için Özcan Karabulut görevlendirildi. 17 Ekim'den başlayarak her pazartesi bir edebiyat konuşması yapılacak. Yavuz'un Gökhan'ın ve Ahmet Yıldız'ın da haberi var. Bir pürüz çıkmayacağı benziyor. Çıkar gibi olursa ilgisiz kalamam. Çünkü ben Oda'nın üyesiyim. En az iki yıldır da böyle işleri benim programlamamı istemişlerdir.

O akşam Ege'yi görenler tanıyamadılar, çevresinden ayrılmadılar. Göksun'unkine inanılırdı da Ege'ninkine inanılmazdı: Saçlarını kestirmişti, hem de nasıl! Figen'in saçları, kızlar arasında, kısa sayılırdı. Ege'ninkiler daha kısaydı, sanki 3 numarayla kırılmıştı. Ege garipseniyordu, şimdi, bu saçıyla ve duruşuyla "masum bir kıza" benziyordu. Saçlıyken erkeğe mi yoksa kıza mı benziyordu, o da ayrı bir konuydu. Ama kendisine şaşkın bakanlar arasında Cöntürk'e dönüp erkekçe şöyle diyordu: "Ben saçlarımı kesersem siz saç uzatacağınızı söylemişsiniz. Görelim."

Figen'e,

Uzun anlatmak tad getirmeyecek. Gereği de yok. Sana bir çetele sunuyorum:

-Seni Güven ve ötekilerle son görüşüm 29 Ağustos Pazartesi'ydi.

-30 Ağustos'ta Göksun'la Modern'deydik. Göksun benden İzzet Yaşar'ın öykülerini istedi. Anti-Story'in fotokopisi ben de yok dedi. Kavas için de Bilge Karasu üstüne yazılmış bazı eski yazıları sordu. Varsa getiririm dedim. 5 Eylül Pazartesi buluşmaya karar verdik. O gün Günhan da gelecek, sence sakıncası yoksa diye izin aldım.

-Günhan, sen gidince, soğumadı. Biz ikimiz pazartesi ve perşembeler buluşalım dedi. 1 Eylül'de Tunç Davut'la geldi. Arkadaşımı. Şimdi Bilge Karasu'ya evinde yardımcı oluyor, bakıyor. Bilge kötü bir hastalığa yakalandı, çabucak insanı götüren, pankreasında. Hepimizin yüzleri asıldı. Benim eski yeni hatıralarım da var onunla. Güven son buradayken Bilge'ye telefon etmişti. Sana belki anlatmıştır. Bilge *Narla İncire Gazel* kitabını bitirsem yeter diyormuş. Bu haberi bana Haluk verdi. Haluk 6-8 Eylül'de buradaydı. Bilge'yi evinde Oya'yla birlikte gördüler. Haluk'la bizimkiler, Engürü'de yeterince görüştüler. Göksun ortalarda yoktu. Göksun 5 Eylül randevusuna gelmediği için Haluk'un gelişinden haberli olmadı. 5 Eylül'de bir ara Günhan Ege üçümüz konuştuk, hatta çalıştık. 8 Eylül'de de üçümüz birlikte olduk. Sonra Gökhan geldi. 12 Eylül'de Günhan'la çalıştık, konuştuk. Sonra neden bilmiyorum, Günhan'la kopar gibi olduk. Göksun olayı 19/20 Eylül'deydi. 27 Eylül'de Günhan İbrahim Baştuğ'la geldi. 2-3 saat birlikteydik. *Varoş*'un 2/3 sayısı çıkmıştı, *Varoş*'un başarısı için koşul geliştirilmesi konusu da konuşuldu.

Üniversite açıldığı/açılacağı için Günhan buluşmaları kaldıralım Cumartesi'leri yeniden canlanalım dedi. 1.10.94 Cumartesi Balkon'daydık. Maç yüzünden erken dağıldık. Bugün ayın 8'i, yine Cumartesi. Birazdan Balkan'a doğru yola çıkacağım. Bana müsaade Figen!

O akşam üç kişiydiler. Ahmet Bülent Erişti: "altı kilo zayıfladım," diyor, "kanımda ne varsa hepsinde eksiklik var," tedavi için aldığı ilacı da gösteriyordu. Cöntürk'ün aklı Göksun'un 8 kilo vermesine ermişti de Erişti'nin durumunu kavrayamıyordu. Dinledikçe anlıyordu ki, tatil-matıl ona yaramamıştı. Boş durmamış, yazılar yazmış, yeni yazılar planlamıştı. Ayrıca, görüldüğünden de fazla duyarlıydı Erişti. Birçok şeyleri içine çekmişti, çekiyordu. Yavuz soruyordu: "Nerede yayımlamayı düşünüyorsun yazdıklarımı?" Bu soru yeni bir konuya/tartışmaya yol açıyordu, Erişti, dergiler arasında fark gözetmiyordu. Cöntürk bu tutumu sakıncalı buluyor, "yine de sen eski bir yazarsın, şimdi ikinci dönemini yaşıyorsan, nasıl istersen yaparsın, bir şey diyemeyiz" diye yumuşakça bağlıyordu. Yavuz da öyle düşünüyordu, "Ne var ki yazarlığa yeni başlayanlar için durum başka!" diyordu, hem Yavuz hem Cöntürk. Erişti'ye anlatıyordu: Cöntürk, Mustafa'yla birleşerek Göksun'un İzmir'deki dergiye öykü göndermesini önlemişlerdi. Yavuz da Cöntürk'ten haberi alınca, Figen'in Ankara'daki dergiden yazısını çekmesini sağlamıştı. "Tabii, iyi olur onlar için, diye böyle yaptık," diyordu Cöntürk, "Ama dürüst sayılır mıydık?" Sonra Cöntürk ekliyordu: "Ben ya da sen Yavuz şöyle diyebilmeliydik Göksun ve Figen'e: "Öykülerinizi alıyoruz, işte telif ücretiniz, bize ... ay müsaade, yayımlarız, bu sürede yayımlayamazsak serbestsiniz, öykülerinizi istediğiniz yerde yayınlarsınız." Ardından, benzerlik gösterdiği için Ege'nin durumuna kayıyordu konuşma. Ege, somut şiir üstüne çalışıyordu, bir yazı hazırlayacaktı. İngilizce kaynakları yeterliydi. Türkçe ürünleri çoğaltmaya, toparlamaya çalışıyordu. Elinde birkaç ülkedeki durumu gösteren birkaç broşür de vardı. Almanya'daki bir arkadaşı ilgileniyordu bu işlerle ve Ege'ye istemde bulunuyordu. Gidişe bakılırsa Ege biraz yavaş yürüyordu. Cöntürk diyordu ki "Ege hiçbir dergiye 'benim dergim' diyemiyor. Ben ya da siz böyle bir dergi oluşturabilseydik Ege işe koyulur, yazıyı bitirirdi. "Yavuz zaman zaman olduğu gibi heyecanlanarak sesini yükseltiyordu: "Bir, bir buçuk yıl sonra, bir dergimiz..." Bu sözler bir varagel gibi görünüyordu Cöntürk'e. Kaldı ki kiraladıkları yeni dükkânı işletmek Yavuzlar için pek kolay olmayacaktı edebiyat eski canlılığını (ne kadarsa!) da yitirebilirdi!

Dün akşam Ege'yle birlikteydik. Ursula'nın bir kitabını çeviren Ümit (kimse!) *Cyberpunk* kitabını Ege'nin arkadaşı Aras'ta görmüş (senden almışlardı ya fotokopiyi) İmge Yayınevi için çevirelim demiş. "Güç iş, dedim hem de kitap çok büyük." Başka şeyler de konuştuk Ege'yle. Denk gelince, hafif sitem ettim, Göksun'la yakınlaşmıyorlar diye, aynı üniversitede oldukları halde. "Yarın Nalbantoğlu'nun dersine gideceğim. Göksun da gelir. Görüşürüz," dedi.

Ders yılı yavaş yavaş etekleri sarmaya başlıyor. Günhan da Bilkent Kütüphanesi'yle ilişkisini pekiştiriyor. Bana "Sizinle bir gün Bilkent'e gidelim, sizin için de değişiklik olur," dedi. "Kütüphaneye mi? İstemem. Bende pek çok okunacak kitap var, fazlası sizin olsun! Bir de siz varsınız ya beni "meşgul" eden! Yetmez mi?!" "Yok, gelin, Bilkent'i gezeriz." Kabul ettim önerisini. Şimdi düşünüyorum da, sen Ekim sonunda Ankara'ya geldiğinde fazla kalabilseydin sen buradayken üçümüz öyküler üstüne tatlı tatlı çalıştığımız gibi, yine üçümüz Bilkent'te güle oynaya gezerdik!

Figen'e sevgilerle...

H. Cöntürk